

Академик Гане Тодоровски

МАКЕДОНЦИТЕ СЕ ДОЛЖНИ ДА СИ ГО БРАНАТ ВАПЦАРОВ

*(Коментари кон некои понови негации на Вапцаров во
бугарската јавност)*

Претходна забелешка

Планирав, имав намера нагласката во моево денешно искажување да падне врз книгата „Третиот растрел“ - роман - иследување од современиот бугарски писател **Марин Георгиев** (заедничко издание „Литературен форум“ - ООД и ВИК „Св. Георги победоносец“, Софија 1993 г. 314, тираж 10.000 примероци). Имаше уште како потреба да ја информираме македонската јавност за некои полови негации на Вапцаров во бугарската јавност. Ми се чинеше, со тоа ќе си го оправдам учеството на овој научен собир, по повод 90 години од раѓањето на поетот од Банско (1909-1999). Но, оваа почетна замисла ја „развишаа“ додатни идеи. Имено, се присетив дека е практично невозможно да прескокнам преку две неизбежни книги, појавени во поново време а на тема Никола Јонков Вапцаров. Тоа е книгата на **Бојка Вапцарова**, сопругата на поетот - „**Вапцаров среде своите соборака по перо**“, издание на Бугарската академија на науките, Софија 1989 година, с. 308, и книгата на **Тодор Балкански** - „**Никола Вапцаров, Бугарија и Бугарите**“ - кон просопографијата на поетот, **Велико Трново 1996 г.**, стр. 96 г. Овие три книги, во некоја рака се поврзани во недобронамерата - да му ја одземат на Никола Јонков Вапцаров македонската димензија! Да му ја одземат, да му ја оспорат, да му ја елиминираат онаа суштествена составка на квалитет на личноста и делото на автор (дводомен автор) којашто подеднакво им припаѓа на две соседни литератури, најблиски литератури - бугарската и македонската. За книгата на Бојка Вапцарова имав зборувано (на 7 декември 1989 г. преку беседа во Друштвото на писателите на Македонија) и пишувано (во книгата „Звучниот здив на татковината“, издание на „Култура“, Скопје 1992 г., стр. 348, додека пак книгата на Тодор Балкански подолго време ми беше недостапна (благодаревки и на љубезноста на колегата Васил Тоциновски, пред извесно време ја добив). Сепак, за оваа книга академикот Блаже Ристовски ќе зборува одделно на оваа наша средба. Сè ова го кажувам за да ја објаснам евентуалната моја фрагментарност во денешново искажување,

фрагментарност која може да се нарече дури и поточно како недоволна подготвеност. Неисе. Останува да ме брани и штити увереноста дека **ние, Македонците, сме должни да си го браниме Вапцаров**. Застанат врз оваа платформа, чинам, го развеам гордо и достоинствено знамето на својата неразнишана промакедонска определба.

Оттука, се надевам, нема да ми возразите што ќе ве присетам само на неколку поважни ставови изнесени во споменатата моја расправа „*Нашиот Вапцаров*“ (беседата одржана на 7 декември 1989 година во Друштвото на писателите на Македонија). Имено, атрибутот *нашиот*, како својство и како карактеристична ознака на поимот Вапцаров го објаснувам на начин најнормален и дозволен:

„Како членови на Друштвото на писателите на Македонија, на најскромно начин, можеби без секакви пренагласки, достоинствено и со неизбежното чувство на гордост дека сме го имале и дека е рожба од утробата на овој народ и на оваа земја, и дека најубавите стихови што ги испишала неговата творечка мисла се врзани за Македонија, ние денес му оддаваме искрена почит“ (види: „**Звучниот здив на татковината**“, 1992, с. 84 -та).

Волку околу нашата промакедонска „агресивност“ видена како недозволена посесивност, како китење со туѓи перја, од орнаментиката на соседна литература.

Должен сум да предочам дека во поблиско минато, кога посакавме на *нашиот* Вапцаров да му оддадеме почит во рамките на Струшките вечери на поезијата (1979г.), во официјално соопштение на Сојузот на бугарските писатели, ние Македонците тути кванти, како збирка именка, бевме именувани како „клептомани на историјата“, затоа што сме се дрзале да го славиме - не **нашиот**, туку нивниот **Вапцаров**. Некаков си политички лагер (источноевропскиот) зад кој стоеја некакви историски химери и фикции именувани како варшавски пактови, СЕВ, или земји на реалниот социјализам, не само нереално, туку дури и ненормално прогласија по предлог на историските стопани на поетот - Македонец - бојкот на Струшките вечери на поезијата. Македонската почит кон Вапцаров требаше да биде осудена. Не ни дозволуваа дури ни да му го спомнуваме името - во име на поезијата? Спорот се квалификува како политички и меѓудржавен. Македонската „вина“, разгласена врз еден експериментален дел од светот

(земјите на реалниот социјализам) како „клептоманија“ беше во тоа што во една од вечерите (програмските единици) на СВП за 1979 година беше вклучен и Вапцаров со неколку песни! („Сонцељубиви“ - избор од творештвото на Марко Цепенков, Коста Абрашевиќ, Никола Јонков Вапцаров, Коста Рацин, Мите Богоевски а во повод на нивни годишнини. Воведна реч на Ацо Алексиев). Како последица на овој бугарски официјален протест а во име на социјалистичката солидарност на земјите што членуваа во Варшавскиот пакт, пет - шест источноевропски сојузи на писателите не испратија свои делегации на Струшкиот поетски фестивал. Така, нашите драги браќа од зад Деве Баир, поднаутени што го почитуваме и ние нивниот Вапцаров, го претворија овој поет во оружје против македонската културна автономија во тогашна Југославија.

Во заклучок на оваа попатни информации (грди спомени од блиското минато) ќе додадеме само неколку неизбежни коментари: Вапцаров, повторно влезе во меѓународен оптек како синоним на Македонија, со тоа, што хистеричката на бугарските националисти го потсети светот дека Никола Јонков Вапцаров како жив поим не смее да се сече на два дела (како во соломоновата пресуда во караницата на двете мајки на грешното дете), туку во име на разум и во име на цивилизациски резони треба да се изнајдат модуси преку кои припадноста на поетот нема да биде камен на соннување.

Оттука, не се попусто заложбите еднаш за секогаш пред поетот Вапцаров, како и пред многуте други автори од нашето литературно минато да не редиме етикети на наш и нивен а во име на оние литературно - историски критериуми со кои европската наука за литература ја воведе во употреба поимската категорија дводомни писатели. Вапцаров им припаѓа и на бугарската и на македонската литература подеднакво. вон ова гледиште не би можел да постои Вапцаров на иднината.

За да го разјасниме ваквиот став подецидно, нека ни биде дозволено уште еднаш да се повикаме на веќеспомнатиот извор, статијата „*Нашито Вапцаров*“ (од книгата „Звучниот здив на татковината“) каде е речено мошне јасно сето ова:

„Никола Јонков Вапцаров се извиши меѓу великаните на бугарската поезија, на која и припаѓа поради јазикот на кој пишуваше и поради припадноста кон средината во која живееше и во која се формираше, веднаш покрај Христо Ботев, Пеју Јаворов, Христо Смирненски, Христо Јасенов и Гео Милев“.

Оваа мисла, суштествена и важна ја има соопштено нашиот уважен литературен критичар Димитар Митрев, којшто осум дена по убиството на Вапцаров, на 31 јули 1942 година во писмо до Константин Михајлов Цапев, испратено од градот Трговиште (во Бугарија), каде што Митрев живеел тогаш со своето семејство, ја споделува со својот пријател потресната вест за трагичната смрт на Вапцаров. Ова писмо за првпат го објавува Бојка Вапцарова во својата книга „Вапцаров среде своите собраќа по перо“ (Софија, БАН, 1989 г., с. 310).

Важно е, значи, сето ова да се знае. Важно е затоа што Димитар Митрев, литературен критичар кој што прв меѓу првите ја внесува во јасна формулација творчката големина на Вапцаров (осум дена по смртта на поетот), го сместува авторот на „*Мојторниџе ѝесни*“ во самиот највисок врв на бугарската поезија, во кругот на Ботев, Јаворов, Смирненски Јасенов и Гео Милев, го нарекува него - најсветло знаме по нив. Митрев е дециден: Вапцаров и припаѓа на бугарската поезија.

И, ете, откако го знаеме сето ова што Бојка го разгласи околу ставот на Димитар Митрев за припадноста на Вапцаров (преку писмото на Митрев до Константин Цапев, обелоденето за првпат во 1989 г.), ние сме должни да укажеме и на оние мисли што ги напиша за „*Мојторни ѝесни*“ на Вапцаров неговиот најдобар другар Антон Попов. Овие мисли ги нарековме **пророчки визии** за раѓањето на новата македонска литература:

„Една земја која на политичката арена пролеа многу крв, која поминува преку многу страдања и конвулзии, која има херојски да го брани својот род и својот јазик, сега ги вдахнува со своето име за творештво имињата собрани во овој Зборник. За нив постои една единствена тема - Македонија. Тие имаат еден идеал: да создадат своја, родна литература, која да ги изразува бранувањата и тагите на поробениот народ, страдањата на бегалците во туѓина, копнежот за враќање во татковината, борбата за слобода на поробените внатре, нивниот живот и бит, нивните стремежи. И на тој пат тие се раскрили од еден чист идеализам, загубени со својот неволен народ, готови да му служат со сите сили, со сиот свој дар, со сето свое влахновение на творци“. (Види - „Звучниот здив на татковината“, Скопје 1992 г., с. 88 - 89).

Антон Попов уште 1940 година му одреди место на Вапцаров, со циклусот песни за татковината од збирката „Моторни песни“ (Софија, 1940)

во сокровиштата на новата македонска книжевност:

„... навистина, овој изминат пат има краток летопис. Од **„Бура на татковината“**, до **„Чудна е Македонија“** имаме неполни пет години (1935-1940). А ете за толку малку време ги имаме: **„Народни бигори“**, **„Лулкина песна“**, **„Огинот“**, **„Луња“**, **„Илинден“**, **„Чудна е Македонија“** на Венко Марковски, **„Бели Мугри“** на Рацин, **„Молскавици“** на Коле Неделковски, и оној чуден циклус **„Песни за татковината“** во **МОТОРНИТЕ ПЕСНИ** на Никола Вапцаров.

Значи, нештата си се своевременно и правовремено јасни, но, новото време, да не го именуваме како сегашнина, бидејќи набргу ќе го испратиме во забрзан заборав, ни ги мати претставите.

Поради сето тоа, нам ни се неопходни коментарите и повторувањата на фактите, поначесто, барем колку за да си речеме дека не сме се правеле недоветни. Новите толкувачи на Вапцаров во Бугарија, оние што се зафатија да го демитологизираат од рамките на префорсираните легенди за него, од мистификациите и параболите во кои тој игра (л) улога на надчовек и најјунак, ќе ја пренавртат водата кон водениците на пословично проблематизираната Коминтерна (III-та Комунистичка Интернационала) во чии алхемиски лаборатории наводно е родена измислицата за македонската нација и македонскиот јазик! За поновите македонозналци во Бугарија стратешката ликвидација на Вапцаров е потребно да се вклучи во пакетот грешки и вини на Коминтерната. Вака ќе ни се претстават **Марин Георгиев** со книгата *„Третиот растрел“* (Софија, 1993 г.) и **Тодор Балкански** со книгата **„НИКОЛА ВАПЦАРОВ, БУГАРИЈА И БУГАРИТЕ“** (Велико Трново, 1996г.).

Фактите и коментарите на Марин Георгиев, пласирани во книгата *„Третиот растрел“* предизвикаа мошне широк одглас во бугарската јавност, од остри протести до енигматични одобрувања. Оваа книга, со атрактивна сила на вонсериска сензација пред бугарската јавност наложи едно големо право на инакумислие, всушност се избори за него благодареејќи и на околноста што Вапцаров се потпираше врз огромна популарност. За жал, со добри намери не се постигна секогаш успех. Со авторот на *„Третиот растрел“* имав прилики двапати да се видам годинава (и во Македонија, на Струшките вечери на поезијата, и во Софија, на Меѓународниот саем на книгата). Се договаравме за евентуалноста да ни биде гостин-учесник на денешнава средба. Ќе биде тоа бездруго поволна

шанса, да се слушне од устата на еден прононсиран негатор на Вапцаров жив збор на обвина, осуда, елиминација. Со тоа, оваа научна средба, како позитивна провапцаровска нафатка што ја организира Институтот за македонска литература ќе се здобиеше во својата содржинска атракција. За жал, ваквата идеја не можеше да се реализира.

Марин Георгиев (р. 1946), еден од заложниците за демократско проветрување на Бугарија од контаминацијата на прокомунистичкото живковистичко владеење (стравовладеење, долгогодишно и вулгаризаторско), како иницијатор на експресно ревидирање на трагичното кривогледство на бугарската филијала на социјализмот во Втората половина на XX век, ја раздвижи културната средина во својата земја преку својот „Литературен форум“, неделник за литература и култура, на чии страници во продолженија и го објавуваше својот експериментален роман против Вапцаров. Низ забрзана постапка се стекна со евтино набавена популарност. Му аплаудираа оние на кои социјализмот им го загорчи животот, деградирајќи ги како живи суштества и оние на кои литературната уметност им беше начин за да се херметизираат до крај во својата беспомошност. Овој поет и журналист, кој што дебитира во кулминацијата на бугарската верзија на социјализмот (негде кон 1965-та година, преку страниците на гласовитиот весник „Народна младеж“) е автор за кого во „Речникот на бугарската литература, том III, издание на БАН, Софија 1982 год. на стр. 678 - 679, критичарката Вања Бојациева ќе запише дека „во есеистичките и критички статии го бара и открива хероичното во Бугаринот во минатото и во сегашнината“ побрза во име на мегаломанска авторска претензија да го најде антихероичното во Бугаринот Вапцаров, развенчувајќи го од ореолот на митот и легендата што годините на социјализмот му ги исковале.

Марин Георгиев се впушти во една мошне храбра, ризична и непредвидлива акција - врз основа на факти концентрирани во полициско и судско досие (дело № 585/42 од Архивот на МВР на Република Бугарија) да отвори нов приод, да примени т.н. „ново читање“ на стари и нови факти и да пласира јавно свое гледиште за литературниот феномен Никола Јонков Вапцаров, кое гледиште и позиција, без оглед дали и колку ќе бидат споделени и прифатени, ќе треба да се респектира.

Книгата на Марин Георгиев збунува и вчудоневидува - авторов оперира со грска нови факти, прибегнувајќи до коментари што се движат меѓу инвенција и ноншаланција, поставајќи се во улога на негативатор на идеолошките предрасуди и илудии на поетот врзани за комунистичката доктрина, спори и разглаголува конфузни и упорствува да го демитологизира творецот Никола Јонков Вапцаров, откривајќи го скриениот конфликт меѓу личноста и времето.

Авторот на „*Третиот расирел*“ во улогата на претенциозен литературен судија спори жестоко и без пардон со поголем број од оние луѓе на перото во бугарската литература, како што ќе рече: - цела кохорта писатели - неписатели, негови собрата, општо имале лична изгода (корист) од митот Вапцаров! Не е важно колку ќе ви значи тоа, но, ќе спомнеме само неколкумина од нив: Стојан Каролев, Бојка Вапцарова, Христо Радевски, Здравко Чолаков, Дамјан П. Дамјанов, и.т.н. Имено овие, меѓу првите му се спротивставиле поради книгата за Вапцаров и тој ни првин ги мунсосува. Но, не ќе да е кај Марин Георгиев полемичката страст основна подлога во чинот на радикалната ревизија на литерарните оценки за Вапцаров! Ставот на Марин Георгиев е дека „денешниот човек сака повеќе. тој ја сака вистината:

„Денешниот човек иска повеќе. Той иска истината. Днес митът Вапцаров, всичко свързано с него - живот, творчество, личност, истини и измислици - е исправен отново до стената. Не за втори, за трети разстрел: как и зашто вярата, мечтата - горивото за „взривната ракета“ на бъдещето, се превърнаха в по-страшна и жестока действителност от онази, срещу която си се борил? Как предствата за най - хуманния строй, осъществена в живота, се превърна в своята противоположност: къде бяхме ние през всичките тези години, на какво сме служили - на измислици, на кухи фрази или на съкровеното в нас; били ли сме личности или бечетни аноними от колектива, безлична маса в масата, нищо в нищо; до колко сме мислили със своите и доколко с чуждите глави; мислили ли сме изобщо: кое е автентичното и кое наслоеното в нас? Въпросите са трудни, отговорите още повече. В гърдите ни отново е „опрян за стрелба на времето“ - но за шастие не „барутно“ - пистолетът - по израза на Вапцаров. И пак по негов израз не върви да „шикалкавиш“, да „усукукваш“. Ние сме пред сопствения си съд и пред съда на историята. От опита си, от преживиното досега трибва не да искаме от нея - а да дадем на ония, от които историята е взела, за да минем

през собственото си очштение, да се почувствуваме отново човечи. И в този висш акт на самопречистване и самознание са нищожни дори категориите вина и невинност, защото никој не е безгрешен, и не може току-така да хвърля камен. Както бяхме заедно в греха - все едно доброволно или по принуда - така трябва да сме заедно днес, когато излисаме от него. Само това е пътят към новото ни човештво съжителство, последната ни изходна възможност. И в него никаква влра не ще ни помогне - тя е принцип на комунистическото общество, а само разумът /„а ти, боже на разума“/, трезноста и анализът. И не може да не боли, ако още сме човечи“. /види: стр. 10/

Вака се декларира Марин Георгиев во својата заложба за ново читање на Вапцаров. Во таа негова заложба е вткаен напор да се чита одназад, така како што малите деца ги разлистуваат сликовниците, од крајот! Така, вели Марин Георгиев“ и ние треба си ги прелистае - разлистае, да си ги препрочитае страниците одзади кон напред, ама не за да се „подзанесеме кон иднината“, туку за да го запознаеме и да го разбереме минатото. Чинот на запознавањето е и чин на самопознание, повторно рождество, но веќе ние самите нас“.-

„Как да помирим - или разделим - антиномичните составки в случај Вапцаров; като лирик-хуманист, като гражданин-конспиратор/някои казват и терорист/; по социален произход - заможен, по поведение - заштитник на бедните; роден и израснал в семејство, приближено на двореца, а антимонархист; патриот, а служещ на кауза, подчинена на чуждо разузнавање; интернационалист, а македонски националист: човеколобец, а съучастник в унищожението на определена социална категория човечи, възпитан в евангелски добродетели, а нарушаваш ги в името на комунистическата идеология; превец на човешткото братство, а намиращ сред него врагове; враг на врага, а приятел на враговете му, които са най - големите врагове на индивидуалноста; отстояващ личноста си, а отричащ личноста / „Какво тук значи някаква си личност“/; борец за хармонии, а съмишленик на хаоса; противник на власта, а борец за нова; отхвърлящ насилието в поезията си, а служеш си с неговите средства; готов в името на живота да влезне във взривна ракета, да направи всичко, а носач на взрив за взривяването му: поданик на държава, която му дава законни права, а извънштител на противодържавна дейност“./стр.11/

Очевидно, напорот за демитологизирање на Вапцаров, не е резултат само на добивањето дозвола да се има увид во полициското досие на една контроверзна личност, туку да се разрешат неколку антиномии кои произлегуваат од сето она што авторот на книгата „ТРЕТИОТ РАСТРЕЛ“ го отарива како парадокс на личноста на нашето време, токму во оние процепи, пукнатини и пресеки кои тој ќе ги нарече „двоединство на словото и делото, набивано во нашите глави со силата на двоединството на чеканот и српот од официјалната идеологија и критика, кое сега си одмаздува: првин на поетот, потоа - нам, а од нас пак на него“. Ќе запише Марин Георгиев дека за да се размрси (расплетка) тоа прашање е потежок напор од размрсувањето (расплеткувањето) на Гордиевиот јазел.

Но, Марин Георгиев е посебно занимлив за нас со своите коментари на македонското прашање, со рефлексите за релацијата Вапцаров и Македонија. На оваа релација тој и посветува посебно внимание, па за разлика од некои други дежурни пера на бугарската антимакедонска позиција (вапцаролози, македонолози, балканолози) пројавува повеќе смисла за флексибилност, да не речам толерантност кон македонската проблематика. Обидете се да се задржите со троа повеќе време врз поглавјата „Огњароинтелигентот“ (стр. 125-131) и „Тоа е историја стара“ (стр. 131-132) и „И ја книга издадох“ (133 - 138). Веднаш ќе понесете стамените впечаток! Да, навидум така и никако поинаку, само што, за жал, бугарската неукост наспроти македонското прашање сепак е безбреговна, па дури и добрите пливачи во тие бујати текови потешко се снаоѓаат. Особено грдо звучи кај современите бугарски антикомунисти поимот Коминтерна. Така, покрај сета наша (читај: македонска) претпазливост од евентуални бугарски (читај: новобугарски) сопки, сепак, доста често подгазуваме на нивните фрлени ортоми... Затоа, веднаш да кажеме - не е спорна дискутабилноста, можната, евентуалната, потребната. Денешниот бугарски демократски (читај: прозападно) ориентиран интелектуален, добива алергија при волноневолната средба (судир) со зборот Коминтерна, па сите смирувачки средства што ги прима веднаш потоа му ги матат и разводнуваат до безвкус добрите намери.

Како експресна илустрација за овие алипни состојби (читај: кривогледства) ќе приведеме цитат од поголемкото поглавје „Огњароинтелигентот“ (огњар - ложач). Овде се ставаат намеци на Вапцаровата македонштина, тема што мнозинството Вапцарозналци, во

времја оно (тодорживковото, тодор-павловото, георѓицагаровото) ја изоставаше или одбегнуваше или заобиколуваше. Марин Георгиев не се двоуми отворено да зборува за македонството на Вапцаров, зашто смета дека со исфрлањето на нечистата, валкана вода од коритото на комунистичката идеја, го отфрла и заблудениот адепт на комунизмот, Никола Јонков Вапцаров, којшто е испоганет и од една друга нечистотија (кој знае дали не е и пограда): македонската идеја. Да се задржиме на овие редови за да ја разјасниме позицијата на авторот на „Третиот растрел“ на Вапцаров:

„...Вапцаров има и друг оддушник - македонскиот литературен крџок. Комај прво ги обединява македонската идеја/ и то в коминтерновски вариант/, после - литературата. Така заедно, „вместо“ от македонизма и поезилта всички хлџват в комунизма, в комунистическата противдържавна диверсия. Но иначе като поети все още се учат. Той дори е над тях. Поскоро учител, отколкото ученик; може да учи, не да научи.

Всички, които си „опомнят“ за македонскиот крџок, никак си го усукват не по вапцаровски, стане ли дума аджеба за какво е основан. Расказват за обсъждания на стихове и раскази, за най-компетентните исказвания на Вапцаров, за трудното му съласяване с критичните бележки и несклоноста му към поправки на собствените стихове след тях, за разбиранилта му за поезилта и литературата / Вапцаров именно в София разбра таа голяма партийна истина, че изкуството е оръжие в политическата борба. „М. Сматракалев?, дори за това кои е минавал за големил поет сред тях: „Но трлбва да ви кажа, че отначало ние многу величаехме Венко Марковски за сметка на Вапцаров“. - Ив. Керезиев, От тези спомени можем да научим как дружно са живеали и пели, как заедно са ходили на четения и културни събития, но нигък ни хък зашо крџокът се нарича македонски. Това се премълчава и в ней - новите -последни засега - разговори с Вапцарови съвременници, издадени през 1989 г.

Единствено М. Сматракалев е донякъде ясен: „Идеите на крџока бяха идеите на самата ВМОРО / обединена/, която издигаше лозинга за Балканска федерация и за Македония като самостоятелна политическа единица на Балканиете, която да послужи като обединително свързващо звено между балканските народи. А не да играе ролята на „ябелката на раздора“.

Пак Сматракалев, спирайки се на обсъждано от Вапцаров негово стихотворение, цитира израз из Вапцаровия доклад: „То/ стихотворението „Исповед“ - б.м./ е толкова социално, колкото и македонско“. Но да се догади за същността, човек трябва да има допълнителни познания по историл, а то неофициални. Комунистите допреди 1990 г. някак си се **срамуват** да исполнят камъчето, да си признаят грешката по националния въпрос. Сматракалев сепак казва истината по възможния тогава начин. Днес трябва да кажем каквато е“. (види стр. 128)

Корисно е да се слушат изворните интерпретации на Марин Георгиев за Македонскиот литературен кружок, бидејќи тој сепак коментира послободно некои факти одошто ентузијазираните тодорживковисти, коишто стравуваа од претерано спомнување на атрибутот - македонски. Има кај Марин Георгиев и благи и пресолени иронии на сметка на македонската идеја, но има и обиди да се замижи и да се признаат некои факти, па макар и со половина уста. Оттука, потребата да преземеме уште нешто од изворните коментари на Марин Георгиев:

„... нека се върнем при един спомен, отпечатан в изданието на БАН/1953г./. Авторът му - Симеон Русакиев, е поблиско до събитието, пък и тогава все още са в сила официалните оценки и действия на ВКП по македонския въпрос, не се е налагало да бъдат замазвани. Симеон Русакиев е поканен на една от сбирките като специалист езиковед, като завършил скоро славянско филология. Ето какво свидетелствува за Вапцаров: „Другарите от крџока имаха за задача да обсъдат въпроса за издавањето на една антология на македонската национална литература. В тая антология се проектираше да бъдат включени литературни творби от времето на Кирил и Методий до наши дни.. На това заседание Вапцаров направи основно исказване. Това, което чух от него, а също и от някои други членове на крџока, ми направи извънредно силно впечатление. Вапцаров говореше за македонския народ, за неговата освободителна борба, за националната му култура и литература, за неговото бгдеше. Със свсята удивителна логика, с правилната постановка на въпросите той създаде у мене впечатлението, че е добра подготвен марксист, че познава гениалните ленинско-сталински разработки по националния въпрос, че успешно ги свързва с борбите и задачите на македонската нация. Преброждайки тежкото историческо минало на Македония, той се озаряваше когаи то говореше за нейното освобождение. В името на

светлото бъдеще той изтъкваше необходимостта от борба за обособяване на македонския литературен език, от борбата срещу шовинизма на българската и югословенската буржоазия... В своето изказване за македонския език той говореше за отдавнашната книга на Мисирков, поставяше за първ път въпроса за македонски език. Говори за Кирил и Методий, Климент Охридски, поп Богомил, Кирил Пейчинович, Йоаким Кърчовски, братя Миладинови, Григор Пърличев и др“.

Цитатът е дълъг, но той кава всичко. **Македонският литературен кръжок е създаден по указание на партията а нейната „оригинална“, „патриотична“ идея е дошла по указание на Коминтерна,** който пък изпълнява указанията на Сталин. **Заработката по създаване на македонска нация е стара „бойна задача“.** Като е използвано силно развитото - бих казал племенно - чувство за общност У хората в тези регион. „Удивителната логика“ на Вапцаров е само сляпо изпълнение на партийното поръчение, свежлане на решение, за което е бил подготвен и „учебникът“ на Кръсте Мисирков - настолна книга за създаване на македонски език в югославска Македония след 1945г. Новата „нация“ се подготвя издалече. Преди да стане реалност, тя е била логическо построение и идейна убеденост у самия Вапцаров. Дисциплиниран партийен репродуктор, той дори е „озарен“, обсъжда издаването на антология на македонската национална литература, в която от Кирил и Методий, през изброените национални светили, включително другарите му и него/ все още учеше се или научили се да пишат/, всички са македонски, а не български книжовници и писатели. И такава антология - уви! - наистина е издадена: „Македонски песни“, 1941 г. сеставители Лъчезар Станчев и Радослав Мутафчиев съдържа 42 стихотворения, започва с К. Миладинов, завършва с Ангел Жаров. С „Песен“ и „Хайдушка“ вътре е и Вапцаров. Само проф. Ал. Балабанов вижда повече - в предговора той пише: „Тая сбирка не е само поезия за Македония, ами е и донякъде старателен отбор, исторически документ за мотивите в българската поезия“. Как да не станат реалност след победата: как да не бъде „воден на отчет“ като македонски поет оттогава до днес и самиит Вапцаров? Та той сам го е искал. И на кого опонирахме, че той е национален, български поет, когато го превеждаха и издаваха на македонски? Та той сам си е измекарял“. /стр. 129/

И така реди и прередува низи од зборови новиот бугарски македонозналец Марин Георгиев, кому основната задача му е да не види како невидливи, нас Македонците, бидејќи сме дел од слепогледбата на светот што ја инсталираа службите на Коминтерната за да создадат хаос во XX век. Кажува гачки Марин Георгиев дека „Ние/ разумните Бугари Г.Тод./ не можеме копче да им кажеме на Македонците, иако Југославија се распадна. Но сепак Македонија стана независна. Така што, макар и во непотпони граници - коминтерновската мечта беше повеќе од четири десетилетија реалност, мечта-стварност. Колку и да е неудобно, незгодно за нас - треба тоа да го признаеме. Тоа ни го издоби најверната на КПСС коминистичка партија во светот. Бугарија не успеа да ја присоедини кон себе, но Македонија ја оформи. Не без помошта и на Вапцаров. Ова објаснува и зошто, бидејќи го канеле да им рецитира свои творби во текот на 1939-40 (годините на македонскиот кружок). - „Кољо обично започнуваше со „Реферат“, „Татковина“, „Песна“, „Илинденска“, „Марко Крале“ - сè за Македонија“ - Радој Ралин“.

Со своите амбиции да ја претстави Македонија како рожба на Коминтерната, Марин Георгиев се наредува во редот на оние негатори на македонството за кои ленин и Сталин се виновниците за постоењето на македонската нација.

Сето досега приведено низ цитати од кажувачките на Марин Георгиев во книгата „*Третиот расцеп*“ (Софија, 1993г.) е само мал дел од долгиот ламент на бугарските антикомунисти по Македонија, која поради историската вина на комунистите (на Коминтерната) се сепарирала од единствената етничка општност. За да го илустрира своето гледиште Мариј Георгиев во пократкото поглавје, озаглавено:

„Тоа е историја стара“ (131-132) го воведува и Крстета Мисирков и неговата брошура „За македонските работи“ од 1903 г. и историјата на „Лоза“, кажувајќи дека овој сепаратизам е наложен („продиктуван“) не само од околностите историски „останувањето на Бугарите во Македонија под турско ропство, но и од учителите на Мисирков, зад кои стојат великодржавни интереси“. Марин Георгиев смета сепаратистичките идеи на Македонците си имаат свои продолжение во решението на Коминтерната од април 1934 година, во кое се подвлекувало и им се давало и „правото на македонските маси да си служат со мајчиниот јазик во сите државни и општествени дела“. Во овој контекст Марин Георгиев ќе побрза

да дојде и до конечниот одговор. Ќе напише (види: стр. 132 од книгата „Третиот растрел“):

„Како верен рупор на Москва Бугарската работничка партија (комунисти) брза да го изврши укажувањето: се создава македонскиот литературен кружок“.

Врз оваа платформа Марин Георгиев ја гради својата негација на Вапцаров, како послушник на Русија и на Коминтерната, како адепт на нивните насилства врз историјата. Кажува дека Крсте Петков Мисирков, кого Вапцаров го истакнувал во своите искажувања, уште во текот на 1907г. се откажал од своите тези, и додава како коментар, дека дури и да „се посомневал“, дури и да ја знаел оваа демисија на Мисирков од македонството Вапцаров пак би постапил како што постапил! И како човек на порафинирана размисла ни кажува:

„А како ли ќе биде определен денеска - македонист, македонски националист, сепаратист и слично, - е се едно и исто. Тогаш тој бил интернационалист во дејство, а историјата докажа, дека **највисокиот стадиум на интернационализмот е национализмот**“ (стр. 132, пак таму).

Три-четири години подоцна, Марин Георгиев во Бугарија Ќе ја добие поддршката на **Тодор Балкански** во книгата: „**Никола Вапцаров, Бугарија и Бугарите**“ (Велико Трново, 1996) на чии страници можеме да го прочитаме следново:

„Без сомнение треба да се приеме трезвата преценка на Марин Георгиев/ „Форум“, предаване на Балгарската национална телевизија, 8.11.1992г. : „**Вапцаров е бил македонски националист**“, с допалнението: „каквито баха и неговите приатели“. /стр. 37/

Квалификација или дисквалификација, пронајдокот на тандемот М. Георгиев - Т. Балкански дека „**Вапцаров бил македонски националист**“ нема да биде пречекан со аплаузи од македонска страна, бидејќи заложбата на младата македонска наука за литература, која се залага да им обезбеди рецепција на Македонците кои пишувале на други јазици, приопштувајќи ги во синорите на македонскиот литературен јазик е единствено можниот облик на праведно решение за оние писатели што на еден или друг начин бидувале врзани за две литературни истории. На Македонците им е и драг и потребен Никола Јонков Вапцаров, па тие немаат намера да се откажуваат од него. Напротив, без оглед на грдите и недолични писанија, од родот на

оние на Марин Георгиев и Тодор Балкански, Македонците ќе настојуваат и потаму да се гордеат што на нивна почва и од нивна крв се вивнал во височините на големата литература поетот од потпиринското гратче Банско, за да го разгласува и името на Македонија.